

ZSINATUTÁNI ÉRTELMEZŐ KISSZÓTÁR

A-tól Z-ig

COMMUNIO. (A latinban: *communis* = közös. Ebből származik a *communio* szó, melynek eredeti jelentése: kapcsolat, összeköttetés, közösség, összetartozás.) A zsinat előtti egyházi nyelv általában csak a „szentáldozást” jelölte a *communio* névvel; nemkülönben azt a szoltárverset, amelyet a szentmise áldozási részénél a pap mond, vagy a kar énekel. A szentáldozás azért *communio*, mert a mise csúcspontjára érve, ilyenkor lépünk Krisztussal legszorosabb közösségbe. — A zsinat óta a szót új (de egyben ősi!) és igen gyakori, közkezdvelt értelmében használják: jelenti Isten gyermekeinek közösségét, összetartozását. Érthetjük egyetemesen is, mint a világon élő keresztények egységét, sőt még egyetemesebben: mint az egész embercsalád összetartozását. Mégis, a szót inkább a szűkebb közösségekre alkalmazzák, ahol mindenki szívén viseli a többiek sorát. Legszebb kifejezése a *communio*-nak egy-egy szentmise „asztalközössége”. A liturgikus megújulás legfőbb célja, hogy ezt a közösségi összetartozást tudatosítsa, és ez az összetartozás a szentmisén kívül is megmaradjon.

DECENTRALIZÁCIÓ. (A latinban *centrum* = középpont.) A szótárunkban már említett „Centralizmus” ellentétpárja (= „alternatívája”), azaz: a túlzott központosítás folyamatos csökkentése. Egyházunkon belül a Zsinat óta gyakran hangoztatott óhaj, és egyúttal a közös felelősség-megosztás szükségszerű feltétele.

DEKLARÁCIÓ. (A latinban: *declatio* = nyilatkozat.) Egyházi szóhasználatban bizonyos egyházi okmányok (dokumentumok) hivatalos neve. „Tanbeli nyilatkozatot” jelent: amikor a hivatalos egyház valamilyen vitás kérdésben leszögezi saját álláspontját, anélkül, hogy hosszasan kifejtené azt. (A tanítást bővebben kifejtő okmányok pl. a konstitúciók vagy a pápai enciklikák.) A II. vatikáni zsinat 16 okmánya közt három deklarációt találunk: a keresztény nevelésről, a nem keresztény vallásokról és a vallásszabadságról. 1973-ban a Hittani Kongregáció adott ki nyilatkozatot (*Mysterium Ecclesiae* címmel) a pápai tévedhetlenségről.

DEMOKRATIZMUS. (A görögben *démosz* = nép; *kratosz* = hatalom.) A „demokrácia” a profán szóhasználatban oly kormányzati forma, amelyben az uralmat maga a nép gyakorolja az általa választott és ellenőrzött vezetők útján. A vezetők magának a népek tartoznak felelősséggel tevékenységükért. A közösség tagjai jogvédelmet élveznek hatalmi túlkapásokkal szemben. A Zsinat óta sok szó esik arról, hogy az egyháznak is demokratikusabb alakot kellene öltenie; több „*demokratizmust*” kellene tanúsítania. A kifejezést a zsinatutáni egyházi nyelvben gyakran *harcias* (= *polemikus*) értelemben, végtelenesen kisarkítva (= *polarizálva*) használják. Egyesek odáig mennek, hogy nyíltan hirdetik: „A demokrácia ellentétben áll az egyház krisztusi alkotmányával.” A tisztánlátás végett két dolgot kell megkülönböztetnünk: 1.) Az egyházi vezetés Krisztustól alapított rendjét, és 2.) az egyházkormányzat gyakorlásának modern stílusát. Ugyanis: 1.) Péter és az apostolok Krisztustól kapták küldetésüket, és Krisztusnak tartoznak felelősséggel, hogy a hitet helyesen tanítják-e. A pápát és a püspököket tehát a rájuk bízott hívek nem távolíthatják el, papi hatalmukat el nem vehetik; a hitkérdéseket sem lehet népszavazással eldönteni. Ennyiben az egyház csakugyan nem demokrácia. — 2.) Ezzel szemben az egyház napjainkban csakis akkor lehet szavahihető (= *kredibilis*), ha a hívek, mint „nagykorú keresztények”, az egyház életének minden mozzanatában hallathatják hangjukat. Így például vezetőik kijelölésében, tetteik, ügykezelésük ellenőrzésében és bírálatában, a lelkipásztori tanácsadásban, a közös feladatok megbeszélésében, vezetőik állandó informálásában (a sajtó útján is), azaz: a közös felelősségvállalásban. A vezetők nem is működhetnek eredményesen, ha e közös felelősséget elutasítják. A *tanbeli kérdésekben* a korszerű demokratizmus azt jelenti: tanbeli döntések előtt, főleg ha profántudományokat is érintő határkérdésekről van szó, ki kell kérni világi szakértők véleményét is. Az egyházi vezetők ugyan egyedül Istennek tartoznak felelősséggel tanításukért, ezt a tant azonban (főként ha esetleg ellentétben áll a szakértői véleményekkel), a hívek előtt ésszerűen és szavahihetően kell megindokolni. A „demokratizmus” ilyen értelmezése a Zsinat után nemcsak indokolt, hanem az egyház jövője szempontjából sürgős és elkerülhetetlen is.